

Program Lubuskiego Kuratora Oświaty
„Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia w szkole podstawowej”
(rok szkolny 2020/2021)

Wstęp

Reforma strukturalno-programowa wdrażana od 2017 r. w szkołach podstawowych przez Ministra Edukacji Narodowej skutkowałą wygaszeniem gimnazjów oraz przekształceniem sześcioklasowych szkół podstawowych w szkoły ośmioklasowe. Nauka w tych szkołach kończy się egzaminem zewnętrznym tj. egzaminem ósmoklasisty, który po raz pierwszy został zorganizowany w roku szkolnym 2018/2019. Egzamin sprawdza efekty kształcenia z uwzględnieniem nowej podstawy programowej wprowadzonej dla klas VII i VIII, realizowanej przez nauczycieli dotychczasowych gimnazjów lub dotychczasowych sześcioletnich szkół podstawowych. Dla wszystkich, a w szczególności dla nauczycieli i dyrektorów szkół była to nowa sytuacja i zarazem wyzwanie.

Lubuski Kurator Oświaty, rozumiejąc trudności w dostosowaniu się szkół do nowych warunków w tak krótkim czasie, a także biorąc pod uwagę wnioski z analizy wyników egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2017/2018 oraz wnioski z zewnętrznego nadzoru pedagogicznego - stwierdził potrzebę wzmocnienia wewnętrznego nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektorów szkół podstawowych nad realizacją podstawy programowej oraz planowaniem i organizowaniem procesu edukacyjnego ukierunkowanego na wzrost jakości i efektywności kształcenia.

Z inicjatywy Lubuskiego Kuratora Oświaty we współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym w Gorzowie Wielkopolskim w sierpniu 2018 r. został opracowany program pod nazwą: Program Lubuskiego Kuratora Oświaty „*Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia*”, zwany dalej „programem”.

Program wprowadzono w celu zmobilizowania środowiska oświatowego, a w szczególności dyrektorów szkół podstawowych i nauczycieli do podjęcia systemowych, wielokierunkowych działań na rzecz poprawy jakości kształcenia, w tym realizowania procesu edukacyjnego, który sprzyja uczeniu się, motywując uczniów do rozwoju i uzyskiwania jak najlepszych wyników w nauce i na egzaminie zewnętrznym.

Po dwóch latach funkcjonowania programu wnioski z jego ewaluacji oraz średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty uzyskane przez szkoły podstawowe województwa lubuskiego w roku szkolnym 2018/2019, a szczególnie w roku szkolnym 2019/2020 – wskazują na potrzebę intensyfikacji działań na rzecz podniesienia efektów kształcenia mierzonych egzaminem zewnętrznym w tych szkołach, które uzyskały niskie wyniki egzaminu.

W ocenie Lubuskiego Kuratora Oświaty podniesienie poziomu nauczania w szkołach województwa lubuskiego wymaga zaangażowania nie tylko nauczycieli każdej szkoły uczących przedmiotów egzaminacyjnych oraz dyrektora, który powinien efektywnie

sprawować wewnętrzny nadzór pedagogiczny a wnioski z nadzoru wykorzystywać do podnoszenia jakości pracy szkoły, lecz także placówek doskonalenia nauczycieli, w tym doradców metodycznych oraz organów prowadzących szkoły.

Modyfikacja niniejszego programu na rok szkolny 2020/2021 polega na wprowadzeniu założenia, że działania programowe realizowane przez Kuratorium Oświaty będą skierowane głównie do szkół podstawowych województwa lubuskiego, które na egzaminie ósmoklasisty w roku 2020 uzyskały z jednego lub kilku przedmiotów egzaminacyjnych stanin niski (1-3) i udział tych szkół w programie będzie obligatoryjny. Oznacza to konieczność realizacji wskazanych w harmonogramie działań przez szkoły posiadające niskie wyniki egzaminu zewnętrznego oraz możliwość realizacji programu na opisanych zasadach przez pozostałe szkoły.

Podstawa prawna:

Art. 51 ust. 1; art. 44 ust.1, 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016, Prawo oświatowe (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 1148 z późn. zm.).

1. Cel główny:

Rozwijanie kompetencji i wspomaganie dyrektorów szkół w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem edukacyjnym planowanym i organizowanym w sposób sprzyjający rozwojowi uczniów, w tym dobrze przygotowujący ich do egzaminu ósmoklasisty.

2. Cele szczegółowe – wspomaganie i rozwijanie kompetencji dyrektorów szkół w zakresie:

- 1) planowania, organizowania i monitorowania procesów edukacyjnych z uwzględnieniem możliwości psychofizycznych i potrzeb edukacyjnych uczniów oraz ich indywidualnej sytuacji;
- 2) wykorzystywania wyników i wniosków z ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz innych form nadzoru pedagogicznego, a także wyników badań wewnętrznych i zewnętrznych do doskonalenia jakości pracy szkoły i podnoszenia efektywności kształcenia;
- 3) analizowania i dopuszczania do użytku w szkole programów nauczania obejmujących całość podstawy programowej dla II etapu edukacyjnego, dostosowanych do potrzeb i możliwości uczniów dla których są przeznaczone, a także oceniania planów pracy nauczycieli pod kątem ich zgodności z podstawą programową;
- 4) obserwowania lekcji, w ramach realizacji zadań z nadzoru pedagogicznego, ze szczególnym uwzględnieniem efektywności realizowania podstawy programowej przy zastosowaniu form i metod motywujących uczniów do uczenia się i rozwoju osobowego, w tym uzyskania dobrych wyników na egzaminie ósmoklasisty;
- 5) nadzorowania procesu oceniania uczniów zgodnego z prawem oświatowym i wewnątrzszkolnymi zasadami, w tym udzielania uczniom informacji zwrotnej o ich postępach w nauce pomagającej w uczeniu się;
- 6) wspomagania nauczycieli w realizacji ich zadań, w tym planowania doskonalenia zawodowego nauczycieli i motywowania do udziału w wewnętrznych i zewnętrznych formach doskonalenia;

- 7) upowszechniania informacji o egzaminie ósmoklasisty wśród uczniów i rodziców oraz współpracy z rodzicami na rzecz rozwoju ich dzieci.

3. Uczestnicy:

- dyrektorzy szkół podstawowych województwa lubuskiego oraz nauczyciele przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty.

4. Instytucje współpracujące:

- placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli w województwie lubuskim.

5. Zadania Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim:

- 1) opracowanie harmonogramu działań na dany rok szkolny;
- 2) organizowanie konferencji szkoleniowych dla dyrektorów szkół poświęconych wewnętrznemu nadzorowi pedagogicznemu;
- 3) redagowanie i zamieszczanie na stronie internetowej kuratorium oświaty informacji dotyczących realizacji programu;
- 4) opracowywanie i przekazywanie dyrektorom szkół informacji oraz narzędzi wspomagających planowanie, realizację i ewaluację działań programowych;
- 5) monitorowanie nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora w obszarze realizacji podstawy programowej i przygotowania uczniów do egzaminu ósmoklasisty;
- 6) ewaluacja programu, opracowanie raportu, wniosków i rekomendacji do pracy na kolejny rok szkolny oraz modyfikacja programu;
- 7) prezentacja raportu z realizacji programu oraz wniosków z analizy wyników egzaminu ósmoklasisty podczas sierpniowych narad Lubuskiego Kuratora Oświaty z dyrektorami szkół podstawowych.

6. Zadania placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli:

- 1) Zaplanowanie lub wskazanie w ofercie placówki form doskonalenia zawodowego nauczycieli realizujących cele programu, takich jak:
 - a) konferencje przedmiotowo-metodyczne dla nauczycieli szkół podstawowych, uczących matematyki, języka polskiego, języków obcych oraz innych przedmiotów, które zostaną objęte egzaminem, nt. zmian programowych i egzaminu ósmoklasisty;
 - b) szkolenia rad pedagogicznych nt. egzaminu ósmoklasisty;
 - c) warsztaty metodyczne dla nauczycieli przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty nt. między innymi:
 - realizacji obowiązującej podstawy programowej przy zastosowaniu form i metod pracy adekwatnych do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów;
 - sposobów kształtowania umiejętności uczenia się i motywowania do rozwoju;
 - umiejętności rozwijania kompetencji kluczowych, w szczególności matematycznych;
 - d) warsztaty doskonalące umiejętności dyrektorów szkół w zakresie planowania, organizowania i realizowania procesów edukacyjnych w sposób sprzyjający uczeniu się oraz monitorowania efektywności podejmowanych działań;
 - e) formy doskonalenia zawodowego dla dyrektorów w zakresie wykorzystywania wyników i wniosków z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego oraz wniosków z nadzoru sprawowanego przez Lubuskiego Kuratora Oświaty, a także wyników

- badań wewnętrznych i zewnętrznych do doskonalenia jakości pracy szkoły i podnoszenia efektywności kształcenia uczniów;
- f) konsultacje indywidualne dla dyrektorów szkół w zakresie tematyki dotyczącej sprawowania nadzoru pedagogicznego nad przebiegiem procesu kształcenia;
 - g) inne formy doskonalenia wspomagające szkoły w realizacji zadań określonych w programie LKO.
- 2) Poinformowanie szkół (sierpień/wrzesień) za pośrednictwem strony internetowej lub w inny sposób o formach doskonalenia zawodowego, które są najbardziej zalecane dla nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych (obecnych i planowanych w kolejnych latach).
 - 3) Przekazanie do Kuratorium Oświaty sprawozdania informującego o udziale nauczycieli i dyrektorów w doskonaleniu zawodowym tematycznie dotyczącym podnoszenia efektywności kształcenia i egzaminu ósmoklasisty.

7. Zadania szkół:

- Opracowanie oraz realizacja **planu działań** prowadzonych w danym roku szkolnym na rzecz optymalnego przygotowania uczniów i szkoły do egzaminu ósmoklasisty, uwzględniającego niżej proponowane obszary:
 - 1) **Diagnoza potrzeb szkoły** w zakresie nauczania przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty oraz diagnoza możliwości i potrzeb edukacyjnych, sposobów uczenia się i sytuacji społecznej uczniów w kontekście właściwego przygotowania ich do egzaminu;
 - 2) **Doskonalenie procesu edukacyjnego** w zakresie przedmiotów egzaminacyjnych, z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczniów oraz zastosowaniem metod i form pracy motywujących do uczenia się oraz rozwoju i uzyskiwania jak najlepszych wyników na egzaminie zewnętrznym;
 - 3) **Rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych;**
 - 4) **Indywidualizacja procesu edukacyjnego** obejmująca analizę i doskonalenie:
 - a) form i metod pracy z uczniem zdolnym i słabym,
 - b) udzielanie w szkole pomocy uczniom potrzebującym wsparcia w przezwyciężaniu trudności wynikających z ich sytuacji społecznej,
 - c) dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości i potrzeb uczniów z opiniami i orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznych,
 - d) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom objętym pomocą;
 - 5) **Doskonalenie zawodowe nauczycieli** ukierunkowane na tematykę dotyczącą: realizacji podstawy programowej z zastosowaniem form i metod pracy sprzyjających uczeniu się; kształtowania u uczniów umiejętności uczenia się; efektywnego planowania i realizowania procesu edukacyjnego, w tym procesu realizowanego zdalnie; oceniania pomagającego uczniom uczyć się i planować indywidualny rozwój, w tym udzielania informacji zwrotnej o postępach oraz mocnych i słabych stronach ucznia;
 - 6) **Współpraca zespołowa nauczycieli**, promująca dzielenie się wiedzą i doświadczeniem w szczególności w obszarze planowania, organizacji, realizacji i ewaluacji procesów edukacyjnych, z uwzględnieniem lekcji otwartych ukierunkowanych między innymi na umożliwianie uczniom powiązania różnych dziedzin wiedzy i jej wykorzystanie (łączenie wiedzy przedmiotowej i umiejętności z wiedzą z innych przedmiotów, doświadczeniami pozaszkolnymi, wydarzeniami w Polsce i na świecie);

- 7) **Współpraca z rodzicami** na rzecz rozwoju ich dzieci oraz upowszechniania informacji o egzaminie ósmoklasisty;
 - 8) **Nadzór wewnętrzny dyrektora szkoły** nad przebiegiem procesu edukacyjnego, uwzględniający założenia programu LKO, w tym nadzór nad: realizacją podstawy programowej, formami i metodami prowadzenia lekcji, bieżącym diagnozowaniem i ocenianiem osiągnięć edukacyjnych uczniów, prowadzony z zastosowaniem form nadzoru:
 - a) ewaluacji wewnętrznej w zakresie wymagania *Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się* lub wymagania *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej*,
 - b) kontroli,
 - c) wspomagania,
 - d) monitorowania;
 - 9) **Rozwijanie kompetencji dyrektora** oraz **wicedyrektora** szkoły w obszarze sprawowania nadzoru pedagogicznego;
 - 10) **Inny** (obszar nie wymieniony wyżej).
- **Ewaluacja działań** podejmowanych w ramach programu, opracowanie sprawozdania z uwzględnieniem uzyskanych efektów, wniosków i rekomendacji do pracy w następnym roku szkolnym.

8. Założenia dotyczące realizacji programu w roku szkolnym 2020/2021

- Realizacja programu przewidziana jest w okresie od września 2018 r. do sierpnia 2022 r. w cyklu rocznym (rok szkolny 2018/2019; 2019/2020; 2020/2021; 2021/2022).
- Wszystkie szkoły podstawowe, jeśli tego wcześniej nie uczyniły, w bieżącym roku szkolnym do pracy zespołowej oraz planowania i realizowania działań dobrze przygotowujących uczniów do egzaminu ósmoklasisty włączają nauczycieli biologii, chemii, fizyki, geografii i historii;
- Szkoła realizuje program w oparciu o plan działań opracowany na określony rok szkolny zgodnie z zapisami w programie oraz z uwzględnieniem potrzeb i specyfiki szkoły.
- Szkoły z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty uzyskanymi w minionym roku szkolnym, obligatoryjnie przekazują we wskazanym terminie podpisany przez dyrektora *Plan szkolnych działań naprawczych*, prowadzonych w ramach programu LKO.
- Plany szkolnych działań naprawczych i ich realizacja są konsultowane z wizytatorami rejonowymi.
- W każdym roku szkolnym program podlega ewaluacji przeprowadzanej po ogłoszeniu wyników egzaminu ósmoklasisty.
- Ewaluacja programu odbywa się dwutorowo:
 - 1) w każdej szkole - w odniesieniu do zaplanowanych i przeprowadzonych w ramach programu działań oraz wyników egzaminu uzyskanych przez uczniów szkoły;
 - 2) w Kuratorium Oświaty - w odniesieniu do działań prowadzonych w województwie oraz ogólnych wyników szkół w gminach i powiatach.

- Z realizacji programu i jego ewaluacji w każdym roku szkolnym szkoła opracowuje własne sprawozdanie uwzględniające wnioski i rekomendacje mające na celu podniesienie efektów kształcenia, a zespół ds. programu – RAPORT.
- Wnioski z ewaluacji programu i analizy wyników egzaminu ósmoklasisty oraz rekomendacje ukierunkowane na wzrost efektów kształcenia są wykorzystywane odpowiednio do modyfikacji programu, a w każdej szkole - planu działań na kolejny rok szkolny.
- Planowanie działań w ramach programu, ich realizacja, ewaluacja i modyfikacja jest pracą zespołową.

9. Terminy realizacji Programu w danym roku szkolnym

Tabela 1. Harmonogram zadań LKO na rok szkolny 2020/2021

Lp.	Zadanie	Forma realizacji	Odpowiedzialni za realizację	Termin	Uwagi
1	Ankieta ewaluacyjna.	Informacja na stronie www KO; system ankiet	Dyrektor WNP Zespół	Październik 2020 r.	Dotyczy wszystkich szkół.
2.	Modyfikacja programu dotycząca jego realizacji w roku szkolnym 2020/2021.	Opracowanie zmodyfikowanej wersji programu	Dyrektor WNP, Zespół ds. programu LKO, zwany dalej „zespołem”	Wrzesień/ październik 2020 r.	
3.	Zamieszczanie na stronie internetowej KO zmodyfikowanego programu LKO, materiałów i informacji dotyczących realizacji programu i doskonalenia zawodowego.	www.ko-gorzow.edu.pl > <i>Nadzór pedagogiczny</i> > <i>Program LKO dla szkół podstawowych</i>	Dyrektor WNP Przewodnicząca zespołu	Październik 2020 r. Cały rok szkolny 2020/2021	Na bieżąco, wg potrzeb.
4.	Przekazanie dyrektorom wybranych szkół wzoru <i>Planu szkolnych działań naprawczych na rok szkolny 2020/2020</i>	Na adres elektroniczny szkoły	Dyrektor WNP, Zespół, Wizytatorzy	Do 30 października 2020 r.	Dotyczy szkół z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty.
5	Analiza przekazanych do KO planów szkolnych działań naprawczych szkół.	Arkusze analizy	Dyrektor WNP, wizytatorzy, zespół	Listopad 2020 r.	
6.	Badanie diagnostyczne w szkołach z niskimi wynikami.	Arkusze badawcze	Dyrektor WNP, Zespół, Wizytatorzy	Październik/ listopad 2020 r.	Dotyczy szkół z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty.
7.	Opracowanie i analiza wyników badania diagnostycznego.	Arkusze analizy	Dyrektor WNP, Zespół, Wizytatorzy	Listopad 2020 r.	
8.	Konferencja dla dyrektorów	Konferencja	LKO	Rok szkolny	Realizacja

	wybranych szkół nt. „Realizacja podstawy programowej i sprawowanie wewnętrznego nadzoru pedagogicznego w nauczaniu zdalnym”.	szkoleniowa	Dyrektor WNP Zespół	2020/2021	uzależniona od sytuacji epidemiologicznej w kraju.
9.	Monitorowanie pracy szkoły w programie i nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora szkoły.	Kontrola w trybie działań doraźnych wg arkusz kontroli/ ewaluacja zewnętrzna	Dyrektor WNP, Zespół, Wizytatorzy	Styczeń 2021 r.	Każdy wizytator po 2 szkoły.
10.	Analiza wydanych zaleceń oraz wyników ewaluacji zewnętrznej.	Arkusz analizy	Dyrektor WNP, Wizytatorzy, Zespół	Styczeń/luty 2021 r.	
11.	Arkusz dla szkół – Ocenianie wewnątrzszkolne.	Arkusz w systemie ankiet	Dyrektor WNP Zespół	Marzec 2021 r.	Wszystkie szkoły podstawowe.
12.	Opracowanie i przekazanie do szkół arkusza ewaluacyjnego.	Arkusz ewaluacyjny	Dyrektor WNP Zespół	Maj/czerwiec 2021 r.	Wszystkie szkoły podstawowe.
13.	Analiza przekazanych arkuszy ewaluacyjnych.	Opracowanie raportów w regionach, wg ustalonego wzoru	Dyrektor WNP, Zespół, Wizytatorzy	Lipiec 2021 r.	
14.	Ewaluacja programu z uwzględnieniem wyników egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2020/2021.	Raport z realizacji programu w roku szkolnym 2020/2021	Dyrektor WNP, Zespół	Do 15 sierpnia 2021 r.	
15.	Prezentacja raportu z realizacji programu oraz wniosków i rekomendacji.	Narady Lubuskiego Kuratora Oświaty z dyrektorami szkół podstawowych	LKO Dyrektor WNP, Przewodnicząca zespołu	Sierpień 2021 r.	

Tabela 2. Terminy dla SZKÓŁ w roku szkolnym 2020/2021

Lp.	Zadanie	Forma realizacji	Odpowiedzialni za realizację	Termin	Uwagi
1.	Udział szkoły w ankiecie ewaluacyjnej.	Ankieta w „Systemie ankiet”	Dyrektor Szkoły	Październik 2020 r.	Wszystkie szkoły w programie.
2.	Opracowanie i przekazanie do KO Planu szkolnych działań naprawczych na rok szkolny 2020/2021.	Zgodnie z informacją przekazaną przez wizytatora dyrektorowi szkoły	Dyrektor Szkoły Zespół Nauczycieli	Do 10 listopada 2020 r.	Dotyczy szkół z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty.
3.	Realizacja działań ujętych w planie szkoły.	Wg szkolnego planu	Dyrektor Szkoły, Zespół nauczycieli	Rok szkolny 2020/2021	Wszystkie szkoły w programie.
4.	Konsultacja planu szkolnych działań naprawczych z wizytatorem rejonowym oraz jego realizacji	Rozmowy telefoniczne, kontakty pocztą elektroniczną	Dyrektor Szkoły Wizytator	Listopad 2020 Cały rok szkolny	
5.	Udział szkoły	Wg przekazanych	Dyrektor Szkoły,	Październik/	Dotyczy szkół

	w zewnętrznym badaniu diagnostycznym.	narzędzi	Wizytator	listopad 2020 r.	z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty.
6.	Udział dyrektora i szkoły w monitorowaniu nadzoru pedagogicznego oraz pracy szkoły.	Zewnętrzne formy nadzoru (kontrola w trybie działań doraźnych, ewaluacja zewnętrzna)	Dyrektor Szkoły	Rok szkolny 2020/2021	Dotyczy szkół z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty.
7.	Udział dyrektora w konferencji organizowanej w ramach programu LKO.	Konferencja informacyjno-szkoleniowa	Dyrektor Szkoły	Rok szkolny 2020/2021	Dotyczy szkół z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty.
8.	Arkusz dla szkół – Ocenianie wewnętrzne.	Wypełnienie ankiety na stronie internetowej kuratorium w „systemie ankiet”	Dyrektor Szkoły	Marzec 2021 r.	Wszystkie szkoły w programie.
9.	Dokonanie ewaluacji podejmowanych działań w ramach programu z uwzględnieniem wyników egzaminu i przekazanie analizy do KO.	Arkusz ewaluacyjny	Dyrektor Szkoły, Zespół nauczycieli	Do 30 czerwca 2021 r.	Po ogłoszeniu wyników egzaminu.
10.	Sformułowanie wniosków i rekomendacji na kolejny rok szkolny.	Sprawozdanie/szkolny raport z realizacji programu	Dyrektor szkoły, Zespół nauczycieli	Czerwiec – sierpień 2021 r.	

Gorzów Wielkopolski, 30 wrzesień 2020 r.

/-/ Ewa Rawa
Lubuski Kurator Oświaty

Załączniki do programu:

1. Wzór Planu działań szkoły na dany rok szkolny
2. Wzór Planu szkolnych działań naprawczych na dany rok szkolny